

az erkölcsi haszna, mint fogyatékos poétai kísérletek jóakaró kitüntetésének, mert az ilyesmi hibás ambíciót sarjaszt, ez pedig nagyon gyakran fattyúhajtás. Az idegen költők műveiből való fordítást még helyesebbnek, de eredeti munkák írását nem tartjuk okos dolognak a ti korotokban. Minthogy tehát elvünkkel ellenkező a ti kérésetek, a legjobb akarat mellett sem vállalkozhatunk a bírálói tisztre, mert eleve látjuk, hogy a céltől messzire estek ilyen törekvésekkel. — **S. I.** Verseeskéi a szerkesztői rostában bennmaradtak, mert nem volt belőle mit kiostálunk; csupa rög, zaizsik. Ne írjon ön még rimesapójú kurta sorokat! — **S. B. fia.** Arról az utazási vállalatról mi is hallottunk, de a szervezetéről mindaddig nem tudunk meg semmit. Utána nézünk s megadjuk a kellő felvilágosítást. Addig türelem. — **R. I.** 1. Páris, Libraire Hetzel, Rue Jacob 18. — Verne, 17 franc, megjelenik kéthetenként 32 oldal terjedelemben. 2. A gyakorlat idővel leküzdeti vele a nehézségeket, de kitartás kell az ilyesmihez. 3. Nem okoz semmiféle nehézséget, mert a latin és német nyelv szerkezete hasonló a göröghez. 4. Naponta egy-két óráig gyakorolja magát valamely nyelvben, olvasson, de ideje legnagyobb részét töltsé a szabadban, sétáljon, tornázzék. — **Zöld versikék.** Nagy jóakarattal végig olvastuk ezeket az éretlen apróságokat s figyelmünket ez a négy sor ragadta meg:

«Csupán csak azt érzem
Magamban, nagy lélek
Lakozik énbennem,
S boldogítom hazám.»

No hát, mi a nagy lelket nem éreztük, de azt szívünk-ből óhajtuk, hogy a hazát boldogítsad, de talán nem a versírás rögös mezején. — **E. K.** A jelzett kötetet még nem kaptuk meg, ha beérkezik, ismertetni fogjuk. Üdvözlét. — **H. N. I.** (Debrecen). A kis cikket esetleg felhasználjuk. — **F. E.** (Temesvár). Közölhetetlen. — **I. P. E.** A jó előmenetel nem elegendő. — **B. I.** (Szellő). Nem közöljük. — **B. Gy.** (Szeged). Rejtvényei legközelebb megjelennek. — **H. E.** (Marosvásárhely). A többi nem közölhető. — **S. L.** Nem jó. — **M. E.** (Fóth). Rejtvényeit közöljük. — **P. Gy.** Azt a hirdető cég tudná megmondani. — **Hj. B. B.** Egy rejtvény megfejtése is elegendő. — **F. R.** Egy-kettő híján mind közölhető. — **Cs. T.** (Karcag). Rejtvényed nem közölhető. — **S. B.** Előbbi üzenet neked is szól.

OLVASÓINKNAK.

A «Tanulók Lapja» XI-ik évfolyamának második félvi kötete jelen számmal kezdődik. Ebből az alkalomból fordulunk újra olvasóinkhoz.

A második félvi számai teljesen különálló, összefüggő kötetet fognak adni. Mindent elkövetünk, hogy olvasóink ebben a kötetben is minél több, minél élvezetesebb olvasmányt találjanak.

Az új félvi folyamot **Ebers György**-nek, a világ-hírű regényírónak egyik legszebb regényével, az

Uardá-va!

kezdjük meg. A híres író ennek a regényének a tárgyát Egyiptom őstörténetéből merítette. Ramzesz korának tanulságos képét eleveníti fel, Egyiptom ősvallását, szokásait, az állami és a magánéletet festi meg egy erősen meghatározó s minden ízében érdekes cselekvényekben gazdag és mozgalmas regény keretében. Nagyszabású, vonzó jellemek egész sora jelenik meg előttünk; izléses, kifejező és jellemzetes képek fogják díszíteni. Már előre is felhívjuk olvasóink figyelmét erre a regényre, melyet lapunk szerkesztője, **Gaal Mózes** dolgozott át a «Tanulók Lapja» számára.

Evvel a hosszabb közleménnyel párhuzamosan kisebb történeteket, diák-históriákat közlünk, lehetőleg minden számban.

Ismeretterjesztő közleményeink között kiváló érdekességűek lesznek **Blackie**-nek a hírneves edinburgi egyetemi tanárnak cikkei az önképzésről, melyeket folytatólag közlünk és befejezünk, továbbá **Tonelli Sándor**-nak cikksorozata a külföldi irodalmak legnagyobb alakjairól.

Ezeket kívül gondoskodtunk arról, hogy minden számban legyen ismeretterjesztő közlemény, hol az irodalomtörténet, hol a történelem, természettudományok köréből, mert meg vagyunk arról győződve, hogy evvel nagy szolgálatot teszünk olvasóinknak; figyelmüket olyan olvasmányok felé tereljük, amelyek hasznosan szórakoztatnak, nem a képző tehetséget izgatják, hanem az elmét ismeretekkel gyarapítják. Különös gondot fordítunk arra, hogy ismeretterjesztő közleményeink vonzóan legyenek megírva, s ne száraz adathalmazokat nyújtsanak.

Közlőanyagokat is közlünk minden számban, melyeket különös gonddal válogatunk meg, hogy a szíves nemesebb érzelmeinek ápolásához hathatósan hozzájáruljanak.

Rovataink maradnak a régiék. A vegyes rovat változatossá tételére törekszünk, s bizvást számíthatunk arra, hogy olvasóink ebből a rovatból számos hasznos tudnivalót böngészhetnek ki. Rejtvényeink célja sem az, hogy csupán szórakoztassák olvasóinkat, hanem az elmenek nemes sportjává tesszük, s így ezek is elősegítenek minket abbéli célunk elérésében, hogy a «Tanulók Lapja» nemes oktatója legyen a magyar ifjúságnak. A rejtvények megfejtői közt hétről-hétre értékes könyvjutalmakat sorsolunk ki.

Az időszerű eseményekkel szemben maradjunk a mi régi elvünk mellett: nem hajhászunk az újdonságot, de nem is hagyunk figyelmen kívül semmi fontos eseményt, amely az irodalomra, művészetre, a magyar történelemre és közéletre vonatkozik.

A szerkesztői telefon-ban hétről-hétre készségesen megfellelünk a hozzánk intézett kérdésekre; útbaigazítást, tanácsot adunk, az esetleg beküldött dolgozatokra vonatkozólag megmondjuk őszinte, igazságos bírálatunkat.

Ezekben kívántuk vázlatos képét adni a jövő fél-évfolyamnak. Hangzatos ígéretekre nem vesztegetünk szót. Azt óhajtanók, ha olvasóink a «Tanulók Lapja»-t magáért a lapért kedvelnék meg, s avval a szeretettel fogadnák, aminő szeretettel mi adjuk a magyar ifjúság kezébe.

Az a lelkes olvasóközönség, mely eddig, annyi éven át, meg tudott minket érteni, megért ezután is; új előfizetőink, akik a régi gárdához csatlakoznak, az első naptól kezdve érezni fogják, hogy szívben-lélekben már régóta hozzánk tartoztak.

A «Tanulók Lapja» XI. évfolyamának második felére íme előfizetést nyitunk:

Félévre 4 kor. 80 fillér
Negyedévre 2 • 40 •

Azoknak akik 10 előfizetést gyűjtenek, egy évig a «Tanulók Lapja»-t ingyen küldjük; azoknak, akik ennél kevesebbet gyűjtenek, a kiadóhivatal értékes könyvjutalmat ad.

Az előfizetés legcélszerűbben postautalványon eszközölhető lapunk kiadóhivatalának a címén: «Tanulók Lapja» kiadóhivatala, Budapest, IV. Egyetem-u. 4. Franklin-Társulat.

A «Tanulók Lapja» szerkesztősége.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott ifjúsági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	FELELŐS SZERKESZTŐ	SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Negyed évre ... 2 kor. 40 fill.	GAAL MÓZES.	Budapest,
Fél évre... 4 kor. 80 fill.		IV. ker., Egyetem-utca 4. szám.
Egész évre... 9 kor. 60 fill.		Kéziratokat nem adunk vissza.
Megjelenik minden vasárnap.		
Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.		

UARDÁ.

Történeti regény. Írta Ebers György. Az ifjúság számára átdolgozta Gaal Mózes. 2

Pentaur térdre ereszkedve megcsókolta a főpap kezét, aki kezét áldólag fölemelve, kellemes csengésű hangon és oly szabatos nyelven, mintha könyvből olvasná, így szólott hozzá:

— Kelj fel, fiam. Jó hogy ide jöttél, legalább nem kell e kései órában kimennem, hogy megtudjam, mi zavarta meg házunk nyugalmát.

— Semmi különös dolog sem történt, szent atyám, — felelé Pentaur, — nem is zavartalak volna, ha növendékeink minden igaz ok nélkül lármát nem csapnak s ha Bent-Anat hercegnő meg nem jelenik templomunk előtt, hogy orvost kérjen tőlünk. A szokatlan óra és a kíséret, mellyel jött...

— Beteg a farao leánya?

— Nem, atyám. Nincs semmi baja, anynyira nincs, hogy lovának gyors futását próbára téve elgázolta véletlenül Pinemnek, a paraszkhitának leányát. Aminő nemes lélek, hát a megsebesült leányt ő maga vitette haza és kísérte házába.

— Bement a tisztátlan házba?

— Úgy történt, amint mondog.

— S azért jött, hogy megtisztítsuk őt?

— Azt hívém, hogy jogom van ezt megcselekedni, atyám, mert a legtisztább ember szeretet volt cselekedetének indító oka; igaz, hogy a szokás ellen vétett, de —
— De? — kérde a főpap komolyan s tekintetét, mely eddig a földre volt szegezve, reá emelte Pentaurra.

— De bűnnek nem minősíthető. Ha Ra, a napisten aranyos bárkájával végig siklik.

HA RA ARANYOS BÁRKÁJÁVAL VÉGIG SIKLIK.

tál meg, arra én sok évvel előbb a legszentebb fogadalmat tevém le: *a tudást, mint a beavatottak kizárólagos birtokát.* Olyan a tudás, mint a tűz, melyet nemes célra tud a beavatott használni, de a gyermek — a nép pedig örökké gyermek marad, férfivá soha sem érik — kezében pusztító elem, melyet sem kioltani, sem elfojtani nem lehet s amely el fog mindent emészteni, amit a múlt alkotott. Nekünk, a tudás beavatottjainak az a kötelességünk, a hívő tömeget a maga hitének megtartsuk, hogy őseink alkotásait megóvjuk. Fiam, az idők szelleme kezd megváltozni. A régi királyok idejében azt a tüzet, melyről imént képletesen emlékeztem meg, érc-fal vette körül, a tömeg érzéketlenül haladt el mellette. Ma a falon repedéseket vesznek észre, a be nem avatottak szeme kezd vizsgálódva nézni s mesélnek arról, hogy a repedéseken és nyílásokon át mit pillantottak meg.

A főpap hangja, midőn ez utóbbi szavakat kiejtette, kezdett reszketni, hatalmas szemei pedig lebilincselő erővel szegeződtek a költőre, midőn így folytató: *«Megátkozuk és kitaszítjuk a magunk köréből az olyan beavatottat, aki e repedéseket még nagyobbá teszi, megbüntetjük legjobb barátunkat is, aki nem törekszik arra, hogy ércei és kalapácsának erejével betömje e réseket.*

— Atyám! — kiáltott fel megütődve Pentaur s fejét fölvetette és vére arcába szökött.

A főpap még közelebb lépett hozzá s reá tette két kezét az ifjú vállára.

Mindketten egyformán magasak, egyformán szabályos testalkotásúak voltak, még az arcuk vonásában is volt hasonlóság; mindazonáltal senki őket rokonoknak nem tarthatta, mert arcuk kifejezése végtelenül különbözött egymástól. A főpap maga volt az akarat, az erő, a hideg és bölcs önuralom; a költő arca elárulta azt a szeretetreméltó, benső kívánságot, hogy szeretné az embereket jobbaknak, az életet szebbnek látni, hogy az emberi gyarlóságokat és fogyatkozásokat hajlandó megbocsátani.

— Megdorgállak téged, ifjú, — szólalt meg Améni, — sőt meg is büntetlek, pedig ez nekem is fájdalmat okoz. És mégis örvendek, hogy ez a kényszerűség bekövetkezett, mert szeretlek és becsüllek téged, mert érzem, hogy te egyike vagy azoknak, kiket a Névvél meg nem nevezhető kegyelmével áldott meg s nagy dolgokra szemelt ki. Nos, hát mi volt a te bűnöd? Nemde

az, hogy türted a vallás régi alkotmányának megsértését. Azt mondom én, hogy ennél nagyobb volt a te bűnöd, mert engedékenységed egy királyleánynak a tettét helyeselte, akire a köznép úgy tekint fel, mint példányképre. Ha a paraszkhita háza a királyleányt nem szennyezi be, kit szennyezhet be akkor? Nemsokára azt fogják hirdetni, hogy a paraszkhita is ember, mint mi vagyunk s a vallás régi törvénye: ostobaság. És vajjon a nép, ha egyszer gondolkozni kezd, megállhat-e ennél az egy kérdésnél? Nem gondol-e arra, hogy aki egyben tévedett, tévedhetett sok egyben is? Fiam, a vallás tételei között egy sincs jelentéktelen. A mostani forrongó időkben a mi tanaink hasonlitanak egy lejtő szélén álló szekérhez, melyet a kerék alá tett kavics állított meg. Egy gyermek is elveheti onnan azt a kavicsot s a szekér alágurúl a lejtőn s izzé-porrá török. Képzeld el, hogy a király leánya ez a gyermek, a kavics helyén egy darab kenyér van s a kenyérdarabot fel akarja venni, hogy egy éhező koldusnak adja. Megengedné-e, hogy elvegye onnan, ha a szekéren ülne apád, anyád és mindaz, ami kedves és drága neked az életben? Semmi ellenvetés! A királyleány holnap újra meg fogja látogatni a paraszkhitát. Megvárod őt a konyhóban s megmondod neki, hogy megszegte törvényünket s kérnie kell, hogy megtisztíttassék. Ez alkalommal nem büntetlek meg. Az ég dús szellemi kincsekkel áldott meg. Törekedj annak az egynek a megszerzésére, ami belőled még hiányzik. Legyen erőd ahhoz, hogy egy eszméért — és te jól tudod, hogy mire gondolok — le tudj küzdeni mindent, még a szívnek megvesztegető hangját is. Még egyet! Küldj orvosokat a paraszkhita házába s parancsold meg nekik, hogy viseljék úgy gondját a megsérült leánynak, mintha maga a királyné volna. Ki ismeri annak az embernek a lakását?

— A hercegnő Paakert hagyta itt kalauznak.

A főpap nem állhatta meg, hogy el ne mosolyodjék:

— Paaker vigyáz egy paraszkhita leánykára!

Ekkor Pentaur félig komolyan, félig tréfásan felsóhajtott:

— És Pentaur, a kertész fia, mondja ki a király leányára, hogy tisztátlan!

— Pentaurnak, az istenség szolgájának s Pentaurnak a papnak nem a király leányával léssen dolga, hanem a törvény megszegőjével, — felelé Améni ünnepélyesen. — Mondd meg Paakernek, hogy beszélni szeretnék vele!

A pap mélyen meghajlott s kiment a teremből. A főpap utána nézett s így dörögött magában: *«Még nem az, akivé lennie kell s szavaimnak nem volt reá hatása.»*

Fel és alá járt a teremben, gondolkozott s félhalkan beszélt:

— Pedig ez a fiatal ember nagyra van hivatva. Minő szellemi kincsből nem jutott ki neki? Tud tanulni, tud gondolkozni, tud érezni, meg tudja a szíveket mozgatni, — még az enyémet is. Tiszta és szerény tudott maradni...

E szavak után megállott a főpap, rácsapott jobb kezével az előtte álló széknék a hátára s fölkiáltott:

— Ez az, ez hiányzik belőle! Nem ismeri még a nagyravágyást! Dobjuk bele szívébe ennek a szikráját, hadd lobogjon fel a maga és a mi javunkra!

III.

Nebszekht az orvos.

Pentaur elvezettette Paakert a főpaphoz, ő maga pedig az orvosok házába sietett, hogy szívökre kösse a megsebesült leánynak a gondos ápolását.

A Szeti-házban számos orvost képeztek ki; ámde az «írástudó-vizsgálat» letétele után kevesen maradtak tovább is a Szeti-házban. A legtehetségesebbeket Heliopolisba küldötték, ahol ősrégi idők óta a legkiválóbb orvosi főiskola volt; akik ezt az iskolát végezték, mint a sebészet, a szem-betegségek vagy más szakmabeli tudományok mesterei kiváló tiszteletben részesülve tértek vissza Thébébe, hogy részint a királyi család házi orvosai, vagy a Szeti-házban mint előadó tanárok értékesítsék ismereteiket.

Az orvosok legnagyobb része a Nilus jobb partján, a mozgalmas városban lakott családjával, kiki a maga kényelmes házában, de minde-nyik valamely papirendhez tartozott.

Akinek orvosra volt szüksége, nem a lakásán kereste az orvost, hanem valamelyik templomban.

Az orvost kereső bejelentette, hogy minő betegségben synylódik az, akihez az orvost hívják s a rend főorvosa kijelölte azt az orvost, akit ő legalkalmasabbnak ítélte az egyes eseteknél. Az orvosoknak nem volt szabad a betegtől pénzt elfogadniok; anyagi szükségleteiket részint a király adománya, részint az állami adókból reájuk eső rész fedezte; a jobbmódú betegek azonban megemlékeztek mindig arról a templom-

ról, melynek az orvosa meggyógyította őket, búsas ajándékokban fejezték ki hálájukat.

Az egyiptomi orvosok szaktudománya nem volt megvetendő; ámde mint pap-orvosoknak gyakran kellett a vallásnak eszközeihez is fordulniok s így nem tartozott a ritkaságok közé, hogy imádságokkal, fogadalmak csodás erejével gyógyították a betegeket.

A Szeti-házban többféle s igen ügyes orvos volt, de Pentaur egy pillanatig sem habozott, hogy kit küldjön a paraszkhita házába.

Nebszekht volt a neve a Pentaur választottjának. Egy híres-nevezetes orvosnak az unokája, akit szintén Nebszekhtnek hívtak; Pentaurreal együtt járt iskolába s igen benső barátok voltak.

EZ HIÁNYZIK BELŐLE.

A természettől nagy tehetséggel felruházott ifjú roppant kedvvel és lelkesedéssel művelte ezt a tudományt. Heliopolisban végezte a sebészetet s oly kiváló lett ebben a szakmában, hogy föltétlenül ott marasztalták volna tanárnak, ha nem dadog vala s ha a folyékony előadásban ez a fogvatkozása meg nem akadályozta volna.

Egyébként ez a beszédbeli fogvatkozás csak javára vált neki, aminthogy az életben gyakran előfordúl, hogy egynémely előnyünk csak kárunkra válik s egynémely fogvatkozásunkból hasznunk támad.

Míg Nebszekht kartársai az énekben és szaválásban gyakorolták magukat, addig ő kizárólag kedves studiumával foglalkozott; megfigyelte a természet működő erőit, az állati és emberi szervezet titkait kutatta, boncolgatott, elmélke-

dett, vizsgálódott nagy szakértelemmel és rendkívül ügyes kézzel.

Az orvosi tudománynak azt a részét, mely a bűbajos mesterséggel volt összekötve, mélységesen megvetette, nem vágyódott nyilvános szereplésre és ez nagy szerencséje volt, mert ha valamely alakban kifejezésre juttatta volna az ő elítélő véleményét a bűbajosságról, súlyos büntetés, esetleg az orvosi karból való kizárás lehetett volna a sorsa. Nebszekht magába zárkozó, elméleti tudós maradt; végtelen élvezetet adott neki a kutatás, a vizsgálódás, idegenkedett a szíve és lelke attól, hogy a nyilvánosság elé lépjen.

Pentaur és Nebszekht között benső és igaz barátság fejlődött ki. A költő bámulta Nebszekht tudását, ügyességét, gyakran vele tartott, ha a testileg gyenge, de a munkában fáradhatatlan tudós bejárta a Nilus partvidékének sűrű bozótajait, a hegységeket, a pusztát, hogy növényeket, állatokat keressen. Mennyi alkalom nyílt ilyenkor arra, hogy Nebszekht kitérje rengeteg tudásának titkait, mily hévvel magyarázott s a nehézkés nyelv szinte megoldódott, csak hogy barátja világosan lássa azt, aminek mélyére a tudós elméje lehatolt.

Nebszekht szerette Pentaurt, akiben mindaz megvolt, ami belőle hiányzott: a férfias szépség, a gyermeki kedély derűje, a lelkes őszinteség, a művész heve és tehetsége arra, hogy a szónak és dalnak hatalmas eszközeivel mindazt ki tudja fejezni, ami szívét hevületbe hozta.

A költő nem volt otthonos a tudós birodalmában és mégis meg tudta érteni a legnehezebb kérdéseket is. És Nebszekht nagyobb fontosságot tulajdonított a költő ítéletének, mint a szaktudósokénak, mert Pentaurt véleményének szabad és őszinte nyilvánításában nem nyugózta semmi előítélet vagy elfogultság.

A természettudós dolgozószobája a földszinten volt, egészen külön a többi orvosok meg papok szobáitól. Inkább terem volt az, mint szoba s mégis a belépő Pentaur alig tudott a tudóshoz jutni, mindenütt útjában állott egy-egy köteg növény, pálmaágakból készült kalitkák, ötösevelhatosával állottak egymáson, különböző alakú edények, átlukgatott papirossal volt befödve a szájuk, a kalitkákban, az edényekben mind eleven állatok voltak: nyulak, gyíkok, baglyok, békák, kígyók, skorpiók, rovarok.

A terem közepén álló asztalon az írószerek mellett állati csontok, éles kovaköbök és bronz-

ból készült, különböző nagyságú kések heverték. Mikor Pentaur e terem küszöbére tette lábát, a tudós, mint holmi iskolás gyermek, aki tilos játékszerrel babrál, hirtelen az asztal alá tett valamit s hamarosan betakarta s fanyelű kovakökését bedugta öltönye redőjébe, aztán keresztbe fonta karját, mintha éppen semmi dolga sem lett volna.

A lámpás gyér világot hintett szét. E világosság is bőven elég volt arra, hogy a tudós reá ismerjen azonnal barátjára:

— Nem kellett volna úgy megijesztened engem! — Aztán elővette az asztal alól az elrejtett tárgyat: egy deszkára kifeszített eleven tengeri nyúl volt, melynek hasa, melle föl volt metszve, végtagjai papálkikkal szétfeszítve és mozogni látszott. Ezt vizsgálva folytatta tovább csöndes munkáját.

Pentaur egy ideig némán állott mellette, végre kezét vállára téve így szólott:

— Zárd be ezentúl az ajtódat, ha ilyen tilos dolgokkal foglalkozol.

— El... el... ellopták a... a... a zárat ajtómról, ... mi... mióta rajta kaptak, hogy a hamisító Ptamesznek a kezét felboncoltam.

— Annak a szegény embernek a mumiájáról hiányozni fog a jobb kéz, — jegyzé meg a költő.

— Nem lesz rá szüksége a másvilágon.

— Vigyázz a nyelvvedre, Nebszekht, ne légy meggondolatlan! Aki egy ártatlan állatot holtra kínozik, ugyanaz a sors várjon reá a másvilágon, — ezt mondja a törvény. Tudom előre, hogy mit mondasz rá. Te azt tartod, hogy szabad az állatokat kínozni, ha ezzel tudásod gyarapodik s e tudás módot nyújt neked arra, hogy az emberek szenvedését enyhítsd.

— Hát te nem így gondolkodol?

Pentaur arcán kedves mosoly ömlött el. A tengeri nyúl fölé hajolt és mondá:

— Milyen csodálatos! Ez a kis állat él és lélegzik még. Az ember ilyen állapotban már rég meghalt volna, de hát, az emberi szervezet sokkal értékesebb, finomabb s ezért könnyebben szétrombolható.

Nebszekht egyet rándított a vállán:

— Talán!

— Azt hittem, hogy ezt neked tudnod kell.

— Nekem? — kérde az orvos. — Miért kellene tudnom? Hiszen azt sem engedik meg, hogy a hamisítónak levágott kezét szétszedjem és tanulmányozzam.

— Jussion eszedbe, hogy az írás szavai szerint a lélek boldogsága a testi erő fentartásától függ.

Nebszekht okos tekintetét reá vetette barátjára s vállát vonogatva így szólott:

— No hát legyen úgy. Egyébiránt én nem törődöm azzal sem. Az emberi lélekkel tegyétek ti azt, amit akartok; én az emberi testet szeretném megismerni, hogy meg tudjam foltozni, ha itt-ott szakadozni kezd.

— Nos hát, hála legyen az ibiszfejű Tothnek, a tudósok és orvosok istenének, ebbéli mesteri voltodat senki kétségbe nem vonhatja, sőt magad sem tagadhatod el.

— Mester? — viszonzá Nebszekht, — ki volna istenen kívül mester? Én nem tudok semmit, éppenséggel semmit. Az én mesterségem megítélésére csak két fogalmat ismerek: «jobban» vagy «rosszabbul», — de «jól», ezt nem ismerem.

— Nos tehát akkor meg kell a «jobban»-nal elégednünk s én éppen azért jöttem, hogy hasznát vegyem.

— Beteg vagy?

— Isisnek legyen hála, oly egészséges és erős vagyok, hogy egy pálmafát gyökerestől ki tudnék a földből rántani. Arra kérlek, hogy még ma este menj el egy beteg leánykához. Bent-Anat hercegnő...

— A királyi családnak meg vannak a maga orvosai!

— Légy türelemmel, míg végig mondom, amit akarok! Bent-Anat hercegnő elgázolt egy leánykát. Azt mondják, hogy szegény súlyos sérülést szenvedett.

— Ú... úgy! Itt a Nekropolisban, vagy túl a városban fekszik?

— Itt; egy paraszkhitanak a gyermeke.

— Paraszkhité? — kérde Nebszekht s a tengeri nyulat az asztal alá visszatolta. — Akkor indulok rögtön!

— Különös egy ember vagy?

— Hogy hívják a paraszkhitát?

— Pinemnek.

— Eredj kérlek s jelentsd Améninak, hogy egy beteghez kell mennem.

— Éppen az ő rendeletéből jöttem, sőt azt parancsolta, hogy a beteget olyan ápolásban kell részesíteni, mint egy királynőt.

— Améni? És tudta, hogy a beteg egy paraszkhitanak a gyermeke?

— Tudta.

— Akkor hinni kezdek abban, hogy a kirándult kezét imádsággal helyre lehet igazítani! Hja, a könyörgések! Tudod, hogy egyedül nem szabad beteget meglátogatnom, mert nem mozog a nyelvem s nem tudok darálni, nem tudom a betegek szívét meglágyítani, hogy gazdag ajándékokkal kedveskedjenek a templomnak. Menj Kagabuhoz, a prófétához s kérd meg őt, hogy rendelje mellém Tetát, a könyörgő papot, rendszeren ő szokott engem kísérni.

PENTAUR EGY IDEIG NÉMÁN ÁLLT MELLETTÉ.

— Én más kíséretet kérnék a te helyedben, nem ezt a vak öreg embert.

— Hagyd el! Leginkább szeretném, ha ő sem jönne, csak a nyelve mászkálna utánam, mint egy angolna vagy csiga. A fejnek és a szívnek semmi köze az ő beszélő szerszámához.

— Igazad van. Minap megfigyeltem, hogy az öreg egy betegágy mellett énekelgetve, titkon a datolyaszemeket számlálta, — ugyanis egy zsák datolyával ajándékozták meg.

— Nem is jön szívesen a paraszkhitához, tudom; de mondd csak, merre lakik az a paraszkhita? A Nekropolis északi vagy déli részében?

— Úgy hiszem, az északi részében. Paaker, a király útmutatója fog téged oda kalauzolni.

— Paaker?! — kiáltott fel nevetve a tudós. —

Micsoda nap van ma? Egy paraszkhita leányt úgy kell ápolni, mint egy királynőt s az orvost a faraó kalauza kíséri a betegágyhoz! Hm, ez a Paaker különös egy ember. Minap egy szegény fűhoz hívtak, akinek Paaker a botjával eltörte a kulcs-csontját. Ha én lettem volna a heregnő lova, inkább Paakert gázoltam volna el, mint azt a szegény leányt!

A PAPOK LAKOMÁJA.

— En is! — mondá nevetve Pentaur s aztán sietett Kagabuhoz, a prófétához, aki a Szeti-házban lakó orvosok feje volt, hogy Tetát adja kísérelő barátja mellé.

IV.

A papok lakomája, melyen sok szó esik Paakerről.

Pentaur tudta, hogy a főpapot hol keresse, mert ő is hivatalos volt arra a lakomára, melyet Kagabu a Shennu-ból nemrégiben a Szeti-házba áthelyezett két tudós tiszteletére rendezett.

A papok egy nagy, nyitott udvarban, dúsan terített asztal mellett ültek; számos lámpás világította meg a tágas udvart s köröskörül tarkán befestett faoszlopok sorakoztak.

Minden pap előtt egy kisebb asztalka állott, sürgő-forgó szolgák vitték az egyes asztalokhoz az ételeket és italokat. Az ételek egy nagy állványon voltak izlésesen elrendezve, innen hordták szét a szolgák. Gazella-combokat, sült libákat, kacákat, hús-pástétomokat, árti csókát, kélvirágot s egyéb főzelék-féléket, különböző lepényeket s édes holmitkat tálaltak fel, a kancsókat pedig gyakorta töltögették színültig drága borokkal. A Szeti-ház hűvös kamráiban bőven volt az efféle italból.

Egy-egy fogás után langyos vizet hordotak körül a szolgák s a vendégek kezét mostak.

Minekutana jóllaktak, a serlegek sűrűben kezdtek ürülni s a vendégek között illatos virágokat osztottak ki a szolgák, hogy azoknak az illatában gyönyörködjenek.

A lakomára meghivottak mind hófehér ruhában jelentek meg s kivétel nélkül a beavatottak közé tartoztak, vagyis a Szeti-ház tudósai és papjai között az elsőrangúak voltak.

Kagabu, a második próféta ült az asztalfőn, mert Améni az ilyen lakomákon csak egy-két percig szokott megjelenni; Kagabu kövér, gömbölyű fejű ember volt; arca derűt és megelégedést, barna szeme jóindulatot fejezett ki.

Jobbra tőle állott a főpapnak pompásan nímzett, üres széke s e széktől jobbra ült az a két tudós, kiknek tiszteletére Kagabu a lakomát rendezte. A vendégek rangjuk szerint következtek az asztalok körül sorban. A beszélgetés azonban élénk volt s mindenki résztvett abban, tekintet nélkül rangjára vagy korára.

A Shennuból meghívott tudósok egyike, az idősebbik: Tuauf, így szólott:

— Mi nagy tisztességek tartjuk, hogy ide meghívtak. Először is közelébe jutottunk a faraónak, akinek az istenek adjanak erőt, egészséget és hosszú életet, másodsor pedig azért, hogy kollégáitok lehetünk nektek. Shennu iskolája híres és előkelő, kiváló mesterek kerültek ki abból az iskolából, de a Szeti-házzal nem mérkőzhetik.

A memphisi és heliopolisi iskolák is másodrangúak e mellett. Érezzük, hogy a mi tehetőségünk gyarló, de az istenek e nagy feladatra hívtak s bizonyára adnak erőt és kitartást is ahhoz, hogy szorgalommal igyekezzünk a ti nyomdokaitokba lépni. Már találkoztam Améni-vel; micsoda ember! S van-e ember, aki nem ismeri a te nevedet, Kagabu s a tiedet Meriapu?

Ekkor megszólalt a másik új kartárs:

— Mondjátok meg, hogy melyik közületek az Amonhoz irt gyönyörű himnusznak a szerzője, melynél szebbet a szikomorák hazájában még nem énekelték; melyik Pentaur, a költő?

— Amott hátul áll üresen a széke, — mondá Kagabu az üres székre mutatva, — ő a legfiatalabb közöttünk, de fényes jövő vár reá.

(Folytatása következik.)

AZ ÉN ÉDES ANYÁM.*

Nincs olyan asszony széles e világon,
Mint az én édes, drága jó anyám.
Magános, büszke, égre néző tölgyfa,
Tizenkét hajtás nőtt az oldalán.
Hű jósággal csak tiz öleli már ma...
Virágpusztító, gyilkos szárnyival
— Még anyja nevét se gügyögte ajkuk —
Kettőt bimbóban tört le a vihar!

Ó, de mi tizen eláldjuk ezerszer!...
S amint a lomb a galyat fogja át,
Körülöleljük szent, nagy szerelemmel
Borongós szive minden sóhaját.
És ha szemébe' könyet szül a bánat,
Sirt és annak ami tekintetünk.
Oda temeti nagy szomorúságát,
Velünk játszadoz: vele nevetünk!

... Apró fiát most az ölébe kapja!
Az rákacag s csókolja édesen.
Én Istenem, mit érzek, mondd ilyenkor,
Hogy majd mosolygok, majd meg könyezem?
Hogy szívem minden indulatja rám tör
S majd szétveti feszülő keblemet?
Úgy érzem, hogy megnyílt az ég felettünk
S száz pajkos angyal vígan ránk nevet!?

És elfelejtem, hogy üres tarisznyánk,
Hogy nem tudjuk még, holnap mit eszünk?
Nehéz a sors, mit ránk szabott az Isten,
Mert nem kap munkát dolgos két kezünk!

* Mutatvány az «Új bokréta»-ból.

Mert a szegénynek bűne — születése!...
Felejttem most a terhes holnapot.
— Anyámra nézek és a kis öcsémre
S a szeretetben ujjá olvadok!

Ó, nincs a földnek annyi fénye, kinose,
Hogy érte adnám barna kenyerelem,
Ha jó anyámnak drága, nagy szerelme
A palotába nem jöhet velem.
Ha csillogásba' szeretet nem élhet,
Ha megöli a fény a szívverést!...
— Borúlj keblemre, lelkem jó anyám te!
Szeress! Szeretlek!... Fiadat ne féltsd!

Drágább nekem a bünszülő aranyánál
Szívűből fakadó, tiszta mosolyod,
Ha koldusrongyunk lassan elfelejtjed
És egy-egy régi nótád dúdolod.
Mikor csókokkal altatod fiadnak
Haragvó lelke zajló tengerét...
Mit a szegények sorsa korbácsolt fel,
Hogy a világon átkát zúgja szét!

Csókolj meg! Így, így!... Álmodás ölelget,
S ha harci kedvem elveszítem is,
Jutalma sok, mert érező szíveddel
Egyszerre dobban az én szívem is!
Csak addig lesz a boldogság kísérelőm,
Amíg az áldást csókod adja rám!
— Áldjon meg érte a teremtő Isten,
Én szegény, drága, édes jó anyám!

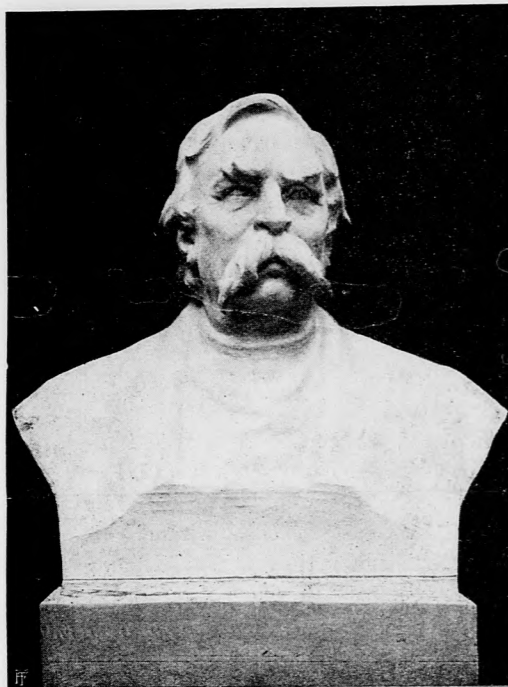
Gyökössy Endre.

Katona József pesti diákéveiből.*

Ez a mi szép, ifjú, óriás arányokban növekvő fővárosunk kilencven évvel ezelőtt, amikor az ifjú Katona József a pesti egyetemre feljött, külsőségekben csak nagyobb falu volt; nem sokkal különb akár Kecskemétnél. A Kerepesi-út még nem volt beépítve, nem volt kövezve és világítva. Dereka táján, ott ahol ma a Népszínház áll, az úton keresztül, a Rákospatak egy ága folyt, a patakon rozoga híd vezetett át. A patakon túl, a keleti pályaudvar felé, az út mindkét felén, szétosztottan roppant udvarokkal, nagy állásokkal, alacsony, zsindeyesfedelű elővárosi csárdák állottak; ide szállottak azok a fuvarosok, akik portékát hoztak Pestre, vagy portékát szállítottak Pest-

* Mutatvány Zilahi Kiss Béla «Katona József élete» című művéből; megjelent a Magyar Könyvtárban.

ről vidékre. A patakon innen, a város felé, a Rókus-kórház szabad mezőn állott és még 1817-ben is Rókus-mezőnek hívták. A mai Eszterházy, akkor Öt-pacsirta-utca sarkán azonban már állott a Beleznay-kert, rajta csinos rokokó stílusú villa, benne előkelő vendéglő. A Nemzeti színház helyén Grassalkovich herceg majorja állott nagy istállókkal és fészerekkel; ide szállottak az uradalmi tiszték, amikor Pesten jártak. Az igazi város az országúton, a mai Múzeum-, Károly- és

DEÁK FERENC MELLSZOBRA MARGÓ EDÉTŐL, A BUDA-PESTI ÜGVEÉDI KAMARA DÍSZTERMÉBEN.

Váci-körúton belül feküdt. Azonban a belváros, a régi Pest, tisztaság, rend, elegancia dolgában csak kevéssel volt különb a már meglevő négy külvárosnál.

Pest nemcsak rendetlen, sáros, piszkos, sötét város, ahol esti alkonyat után csak fegyverrel és kézilámpással lehet járni, de nem is magyar. 1790. táján «fölbuzdult magyarjainkban a szabadvér; — írja Dugonics, — elvetvén a német ruhákat, mindnyájan magyarba öltöztenek, széles kardokat hordtanak; erővel leráncigálták a kaputokat, az asszonyok fejéről a német búbot. Az országot a ruhával és nyelvvél visszaállítani kívánták. Egyszerre csupa magyar uniformist látott az ember az egész országban.»

De a társadalom tüze csakhamar lelohad. Pest utcáin csak német beszédet hallani. A mágnások szégyeltek magyarul beszélni, ha tudtak is; de nem tudtak és nem akartak tanulni, német színházba jártak, német és francia könyvet olvastak, francia ruhát viseltek. A «Hazai tudósítások»-nak nincs olvasója, de francia divatlapok ezrével jönnek az országba. Az előkelő nők, asszonyok, leányok egyaránt, «Amitié» és «Souvenir» fölrárosos gyűrűket viselnek. «Sok nagy házból eredő fehér személyeket ismerek, kiknél semmi szép nem lehet, ami nem francia izlésű», panaszkodik Horvát István, az utolsó ázsiai magyar, aki jól ismerte a föüri izlést és divatot, mert Ürményi országbíró házában volt nevelő. Az országbíró, amidőn magyarul írott gratulációval tisztelték meg, azzal válaszolt, hogy «már megint alkalmatlankodnak magyar bolondságaikkal». «Magyarország fővárosában — írja egy utazó 1840 táján — alig találhatni polgárleányt, aki Klopstock, Gessner, Kleist, Goethe, Gellert, Stolberg nevét ne ismerné;» de Dugonics «Etelkáját, Kazinczy «Bácsmegyei»-jét, Kisfaludy Sándor «Himfy keservei»-t csak falusi udvarházakban, nemes kisasszonyok olvasták.

Ilyen város volt Pest külsejében és szellemében, amidőn az ifjú, tizenhét éves Katona József feljött Keckemétről. Apja kosztra és szállásra Rocsnik Ignácnál, az egyetemi könyvtár szolgájánál helyezte el, cserében magával vivén Rocsnik egyik fiát magyar szóra Keckemétre. Katona tehát az egyetemi könyvtár épületében lakott, a Barátok-terén, azon a helyen, ahol ma is van az egyetemi könyvtár. Három évig lakott itt az ifjú Katona. Kezénél volt az egyetemi könyvtár s ő élt az alkalommal. Feltűnik többeknek, hogy egy fiatal gyerek milyen buzgalommal olvasgatja Katona István «Historia Critica»-ját a könyvtár olvasó-termében. És nemcsak történelmi, de irodalmi és esztetikai munkákban is elmélyed; korán fölébred benne az önképzés vágya és nem sarkalásra, de fékezésre volna szüksége.

Az a pár év, melyet Katona a Rocsnik családnál töltött, volt a legboldogabb idő teljes életében. Elmerülhetett kedvére a poéták fényes világába. Bizonyára egyhangú évek voltak, ezek, kicsinyes viszonyok keretében foglaltan, de a csöndes álmodozás boldogító éve. Szegény emberek-nél lakott, de minden arra vall, hogy igen tisztességeseknél is. «Rocsniknél is igen keservesen él», írja apja a devalvációkor és nem állott meg a keserves élet konstatálásánál. Az olcsóbb Keck-

Holló Barnabás pályaműve.

Horvay János és Szamovolszky Ödön pályaműve.

A KASSAI HONVÉD-SZOBOR PÁLYATERVEIBŐL.

keckemétről majdnem minden héten küldött valamit, pénzt vagy ételt, ha csak volt rá alkalmatlanság.

Az öreg Katona, amint szerét ejthette, föl is rándult egy-két napra fiaihoz, mert utóbb János fia is Pesten járt iskolába. Ha nem mehet föl dolog vagy betegség miatt, — az öreg gyakran beteg, — pénzzel és elemőzsiával vigasztalja meg fiait. A fiúk a távolban is mintha csak otthon volnának, úgy tudják az otthon történeteket, mert az öreg fáradhatatlan és körülményes levélíró. «A kis Hunya (disznó volt életében) letette testének romlandó sátorát, hetvenöt font szalonájára, tíz font hája lett. Kóstold meg a hurkáját, jóízű-e? de egy itce bort tölts reá». És Jancsi öccse küld egy forintot, hogy rátölthesse az itce bort a hurkára. Máskor az apa küld «tiz forin-

tokat» vigasztalásul, hogy nem mehetett föl, mert beteg. Virágvasárnapon, tüzre való szálfák emelgetése közben, kileli a hideg; husvét napján templomba sem mehetett; de az semmi, csak gyermekei legyenek egészségesek. «Most pedig éhségtek vagy szomjúságok eloltására küldök tizenöt forintot, a jövő szerdán Szentgyörgyi Panna visz, amit vihet a gazdasszonyotok számára; mert én Medárdusig föl nem mehetek; tudjátok, hogy a szőlőm unkáltatásitt van.» A hideglelés majdnem állandó vendége az öreg Katonának. Sokszor majdnem az utólját járta és fiát mégis tizenégy esztendővel éli túl.

Ebben a keretben folyt le Katona pesti életének első egy-két esztendeje, amíg Rocsnikéknél lakott. A keckeméti diák az idő alatt, bár még húsz éves sem volt, kezdett férfivá érlelődni. Az

Istók János pályaműve.

A KASSAI HONVÉD-SZOBOR PÁLYATERVEIBŐL.

iskola mellett megismerkedett az irodalommal. Bele kóstolt a színházba és a drámaírásba. Be-pillantott a látomások és a dicsőség világába. Kereszt-úton áll; vajjon merre fog indulni?

ÚJ SZOBORMŰVEK.

Képeinkhez.

Kassa városa is nagy szerepet játszott a szabadságharc történetében. Két nagy ütközetet vívtak itt, de mindkettő csak gyászt s szomorúságot hozott e város lakóira. A hősi harc, az elszántság a túlerővel nem boldogult s 1848 december 11-dikén s 1849 januárius 4-dikén is az osztrák fegyveré lett a győzelem. Az első ütközetben 300 magyar honvéd vesztette el életét, a másodikban pedig 200 közlegény és 20 tiszt maradt a csatatéren.

Kassa városa, hogy a hősök emlékét megörökítse, szobrot állít a csatában elesett honvédeknek. A város pályázatot irt ki, melyre összesen 27 terv érkezett be.

A bíráló bizottság úgy döntött, hogy három művet jutalmaz ugyan (1500 koronával), de kivételre egyik művész munkáját sem fogadja el, hanem a jutalmazottakat szűkebb körű pályázatra hívja fel.

E pályaművek közül bemutatunk két díjnyertes tervet: *Holló Barnabás* művét és *Horvay János* s *Szamovolszky Ödön* szobortervét.

Holló pályamunkája két honvédet ábrázol. Az egyik megsebesülten előre bukik, a másik felragadja elesett társa kezéből a lobogót s diadalmasan tör előre. Hatásosan egészíti ki a szobrot a talapzaton levő két oroszlán. Az egyik, — az elől levő, haragosan emelkedik fel, a másik, — a szobor hátulján, — békésen szunynyad a zászlón.

Horvay és Szamovolszky közös munkájuk előterében felnyúló oszlop alatt. — melynek tetején Árpád ülő szobra van, — két alak áll. A kuruc idők egyik harcosa, ki kezén fogja a honvédet s regél neki elmúlt dicső harcokról. E szavak hatása alatt fog fegyvert s bont lobogót a lelkesülő fiatal honvéd, hogy — mint régen a kurucok, — ő is hareba induljon a hazáért, szabadságért. Tehát e pályamű vonatkozásba hozza a küzdelmeket, melyek egyik főhelye Kassa volt, az 1848-iki szabadságharccal. A harmadik mű alkotói, mely szintén első díjat nyert: *Margó Ede* s *Popper Szigfrid* szobrászok; az építészeti rész *Hikisch* munkája.

Istók János pályatervét megvásárolta a bizottság. E pályamű magas oszlop alján egyik kezében szuronyos puskát, a másikban zászlót tartó honvédet ábrázol, aki rohamra indul. Az oszlop tetején a Hadúr kardját őrző turulmadár ül.

Ugyancsak mai számunkban mutatjuk be *Margó Ede* új Deák-szobrát is, melyet mostanában lepleztek le a budapesti ügyvédi kamarában.

DAMJANICH JÁNOS.

(1804—1904.)

A 48-as szabadságharc vitéz vezérei között Damjanich János az, ki harmadik zászlóaljával a magyar hadászat történetében elsőrangú helyet foglal el. A gyors eszelekedetek, az elszánt vitézség embere Damjanich, kit minden tetteben csak egy

DAMJANICH TÁBORNOK.

eszme vezetett: hazája szabadságának kivívása. Mostanában van száz éve annak, hogy történelmünk e nagy alakja megszületett. Nem lesz érdemtelen róla megemlékeznünk, hadd lássuk, hogy miként párosul egymással az ész az erővel, hogy megmentse mindannyiunk legbecesebb kincsét: drága hazánk szabadságát.

Damjanich legnagyobb fegyverténye a szolnoki csata volt, melyet 1849 március elején mint tábornok vívott ki. Szolnok hadi szempontból a legkedvezőbb helyek egyike. Három oldalról veszi körül: két helyt a Tisza, egyiken a Zagyva. Ily körülmények között elég könnyű dolga van annak a hadvezérnek, kinek Szolnokot kell megvédenie.

1849 tavaszán Karger osztrák hadvezérre várakozott Szolnok várának megtartása. A magyar hadvezérek az osztrák tábor körül jó nagy kört vontak s ezt mindig kisebb és kisebbre szorítván, végre az ellenséggel szemközt találták magukat.

Szolnokkal szemben: Várkony és Tószeg között helyezkedett el Damjanich tábora. Március 5-dikén hajnalban már csatarendben állott a sereg s a cél Szolnok megvétele volt. Közel érvén a városhoz, Damjanich megkezdte a támadást, s jó ideig ágyúkkal s puskatüzzel ostromolta Szolnok városát.

Damjanichnak azonban igen kevés katonája volt s így Vécsey seregével egyesült; ez utóbbinak az volt a feladata, hogy kelet felől, a hídon

át támadjon az osztrákokra, míg Damjanich hadteste Szolnokot délfelől fogta közre. Délig tartott a lövöldözés; ezután következett a roham, mely a nemzetek történetében páratlan helyet biztosít a magyar katonának. A derék hadban a szabadságharc legjelesebb tisztjei: Kis Pál ezredes, Leiningen alezredes, Kökényessy és a «rettenthetetlen» Bobics őrnagyok vettek részt.

Damjanich serege, a harmadik zászlóalj a sóház tájékán, a város végén tört az osztrákokra. A kartács, az ágyugolyó s a puska tüze ugyancsak sokat leterített közülök, de minél többen hulltak el oldalak mellől, annál vitézebbül harcoltak; sipkájokat szemükre húzták, s szuronyt szegezve mentek az ellenségnek, nem kimélve sem magukat, s annál inkább az ellenséget sem.

A határt nem ismerő hősiesség, a vakmerőséggel határos vitézség megtalálták jutalmukat. A sóház mellett levő hat ágyút mindjárt elfoglalták s szuronyaik segítségével még a lovasságot is megfutamtították.

Míg Damjanich serege az osztrákokat a Zagyva felé üldözte, addig Vécsey is áttört a Tisza hídján s az osztrákok két tűz közé fogva menthe-

SZOLNOKI HONVÉD-SIREMLÉK.

tetlenül elvesznek, ha bátorságuknál lábuk nem lett volna nagyobb és gyorsabb, Karger — harcra nem is gondolva — egyenest a Zagya hidjának tartott s megmaradt seregével sikerült is elmenekülnie.

Mikor Karger már valahol Törökszentmiklós tájon futhatott, akkor jött segítségére az Abonyban táborozó Ottinger dandára, mely azonban csakhamar visszafordult, mivel a magyar fegyverrel nem vehette fel a küzdelmet.

Az alig néhány óráig tartó küzdelemben osztrák részről elesett 673 ember, fogságba került 800 katona, azonkívül elfoglaltak még 20 lőszer- és tärkocsit, 300 lovat stb. Magyar részről is áldozatot követelt e hős haditett; 300 vörössipkás fődte a tiszamenti harcot, hazaszeretőknek igaz tanújelét adván vitézi halálukkal.

Damjanich a magyar és az osztrák katonákat egy időben temettette el, de mindenik fél katonáit külön-külön sirba.

A vörössipkásokat meg azzal az elismeréssel tüntette ki, hogy mindenikét méltónak ítélte arra, hogy tiszté lépjen elő.

— Fiúk — szólt katonáihoz — büszke vagyok rátok. Ti az ördögöt is megveritek! Megérdemelnétek, hogy mindnyájan tisztetek legyetek. De hol volna akkor az én zászlóalj? —

A szolnoki csata után a horti, hatvani, isaszegi győzelmek mind emelkedő pontjai voltak Damjanich hadvezéri pályájának, mely az április 19-diki *nagysarlói* győzelemnél érte el tetőpontját.

Nagysarló is éppúgy, mint Szolnok osztrák tábor volt, Damjanich itt is ugyanazzal az elszántsággal s vitézséggel harcolt s a 20,000 osztrák katona csúfos futással hagyta el a harcot.

Ez ütközet után sohasem vett többé a háborúban részt. Egy ízben u. i. kocsin utazván, abból kifordult s kitörte a lábát. Ekkor az aradi vár védelmét bízták rá. Az osztrákok felszólították a fegyverletételre, de Damjanich felelete ez volt.

— Az aradi várat egy szál kozáknak is megadom, de az egész osztrák sereg ellenében, utolsó csepp vérig is megvédem.

S Butuerlin orosz tábornoknak át is adta Arad várát, ő maga pedig mint fogoly került az osztrákok kezébe.

Béna volt s szekéren vitték utolsó útjára, hol már ott találta bajtársait.

— Mily furcsa dolog, hogy én, aki az ellen-

séggel szemközt mindig elől jártam, most mint utolsó zárom be bajtársaim hősi menetét.

S a hősök hőse élte derekán 44 éves korában a hóhér keze által fejezte be diadalban, dicsőségben gazdag életét. V. J.

Idegen irodalmak nagyjai.

Irtta Tonelli Sándor.

Petrarca.

(1304—1374.)

A korán, már a XIV. században teljes kifejlődésre jutott olasz irodalomnak Dantén kívül legnagyobb alakja Francesco Petrarca, akit maig is mint a legnagyobb lírai költők egyikét ismer a világ. Dante mindenestre mélyebb, nagyobb gondolkozású fő, de Petrarcanak sokkal nagyobb a hatása úgy korára, mint a későbbi korok íróira. Annyi követője, utánpótlója talán egy költőnek sem volt, mint éppen neki. Sajátságos ember; szinte nem illik bele a középkorba, amelyben élt. Egyik olasz bírálója *az első modern embernek* nevezi és méltán. Utazott, turistáskodott; egy olyan korban, mely Rómában csak a keresztény világ székhelyét látta, lelkesedett a köztársasági időkért; mint költő nagyrészen önálló, a formai nyugóktól szabad volt és igazán őszinte hangon merte lantjának húrjait pengetni.

Petrarca 1304 július 20-án született Arezzóban, ahol atyja, akit Dantéval együtt száműztek Flórencből, akkor tartózkodott. Azután atyjával együtt Pisába került, majd a pápák akkori székhelyére, Avignonba. A monpellier-i, majd bolognai egyetemen tanult, de a kodexek helyett szivesebben olvasgatta a költőket. Eközben meghalt atyja s hogy megélhetését biztosítsa, belépett a papi rendbe. Így vissza is került Avignonba, ahol éles esze, tolla és ügyessége előkelő helyet vívott ki neki a pápai udvarban. Itt fejtette ki költői működésének legnagyobb részét s itt érte az a megtiszteltetés is, hogy a római szenátus meghívta az örök városba, hogy ott költői-királyá koronázza. Követségeken, utazásokban bejárta csaknem egész Európát és Avignon elhagyása után igen sokat tartózkodott a különböző olasz udvarokban, főként a Viscontiáknál Milanóban. Élete utolsó négy évét a Pádúa melletti Arquában töltötte leánya és veje társaságában. Könyvei fölé hajolva találták élettelenül 1374 július 20-án.

Petrarca minden idők legnagyobb dalköltőinek

egyike. Összes olasz nyelvű költeményeinek, melyek a *Canzoniere* című kötetben vannak összegyűjtve, túlnyomó többsége (366 közül 340) szerelmi tárgyú. Szerelmi költeményei mind egy nőhöz, Laurához vannak intézve, ki után a költő, mint maga följegyzi, huszonegy esztendeig epekedett, sóvárgott. Ezek a Laura-dalok, melyekben a végtelenül finom, zengzetes olasz nyelv szépségei, a technikai tökély hasonlóan megkapó tartalom mellett a legmagasabb fokon jelennek meg, emelték Petrarcat a világirodalom legnagyobbjai közé. Van még egy-két elég értékes

PETRARCA.

olasz hazafias költeménye is, de ezek a Laura-dalokkal nem állják meg a versenyt.

Mint azonban számos költővel is megtörtént, úgy Petrarca sem azt a művet becsülte legtöbbször, mely nevét a feledés homályától megóvta. A középkor embere volt s óriási irodalmi működést fejtett ki latin nyelven, melyek azonban ma már csak az irodalomtörténet szempontjából érdekesek s belső becsük távol áll az olasz lírai költemények értékétől. Írt egy *Africa* című nagy eposzt, melyben Scipio Africanus tetteit énekelte meg, számos *eclogát* Vergilius mintájára, utleírásokat, melyek elsők a maguk nemében s rendkívül nagy számmal leveleket, melyek különösen a kortörténet szempontjából, a középkor életének megismerésére nézve birnak nagy fon-

tossággal. Latin irodalmi működésében ő az első, aki ismét felhívja a világ figyelmét az elfeledett klaszikus írókra s ezáltal mintegy úttörője a későbbi korok egyik legnagyobb szellemi forradalmának, a humanizmusnak. Méltán megérdemli a nevet, melyet későbbi tisztelői adtak neki: Petrarca, a humanizmus atyja.

A nagy emberek közvetlen hatása.

Van valami jobb, valami sokkal jobb a nagy emberek életrajzában festett nagyság tükrénél: a nagy emberek közvetlen hatása, ha szerencsés vagy érintkezhetni velök. A legjobb könyvek csupán elmés gépek nemesebb természetünk fölserkentésére, de hatásuk közvetett és gyöngé; ott heverhet porosan és fölívágtalanul a könyvtár polcán, sokszor íróasztalodon s mégis távol lehet a szívedtől. De az élő nagy ember, mikor útjába kerülsz, mágneses hatással van rád, melytől nem tudsz szabadulni, föltéve, ha nemesen tudsz érezni, mert a vak nem tud látni, sem a halott érezni; van olyan osztálya az embereknek, akik tán különben nagyon tiszteletre méltók, de ha Krisztus személyesen megjelenék nekik, nem törne elő más kiáltás mellükből, minthogy *«Ördögös egy ember!»* De te nem vagy sem írástudó, sem farizeus, hanem ifjú, aki élete pályáját tisztelettel teljes fogékonysággal és finom érzéssel kezdi, amint jövevelésű ifjúhoz illik, ilyenkor a legnagyobb áldás mely érheti az, hogy közvetlenül érintkezhetik valóban nagy emberrel, s annál jobb, mennél szorosabb a viszony, mert csak *erkölcsileg* derék, nem pedig szellemileg kiváló emberben fődözhet föl a nagyobb bensőség nagyobb tökéletességeket. Érezni ereikben a forrongó emberiség erejének pezsgését; egy Chalmersszel,* egy Macleoddal** s egy Bunsennel*** való érintkezésben finom és nemes érzésű ifjúra nézve többet ér, mint a görögök összes bölcsesége, a németek összes tudománya s a skótok összes elméssége. Ám gúnyolódjanak kedvök szerint az ily eleven hatáson az üres fejú

* Chalmers Tamás (1780—1847), skót lelkész, edinburghi theologiai tanár, jótékonyágáról és szeretetméltségéről volt ismeretes. Ford.

** Dr. Normann Macleod, híres skót predikátor; a királyné káplánja volt, a *Good Words* (jó szavak) kiadója.

*** Bunsen Józsiás (1791—1860) diplomata és IV. Frigyes Vilmos porosz király barátja. Nagyon híres neveléstani és kritikai munkát írt angolul és németül. Sokáig élt Londonban.

elméskedők, ám szedjük ráncba homlokukat a komoly Gamalielek: * de te tudod, kinek hittél, és hittél azért, mert láttál; és fejlődésed szerencsésebb lesz, ereidbe új nedv fog ömleni, mert valódi szőlőtő ágával vagy beoltva. De ha jó esilagod nem hozott össze olyan nagy lélekkel, kinek erénye úgy árad ki rád, mint a nap meleg fénye, azért nem vagy a téged környező hatások véletlenére hagyatva. Az ember nem mindig kerülheti ki a rossz társaságok mételeyét, de fölteheti magában, hogy nem elegendik közjök szánt szándékkal. Alig van az életben olyan állás, melyen ne volna meg a jogod azt választanod barátodul, akit akarsz; és vedd fontolóra, hogy az erkölcsi fertőzés hasonló a fertőző betegségekhez, erejét részben annak a személynek a gyöngeségétől veszi kölcsön, aki a rosszal érintkezik. Volnál csak félig oly tiszta, mint Krisztus, bizvást érintkezhetnél rossz életűekkel, azért nem lennél te is rossz. Mivel azonban nem vagy az, és tekintve mennyire gyöngye az ifjú a kísértések ellen, legjobban tessed, ha szentül megfogadod, semmi áron, semmi ürüggyel nem eredsz szóba olyanokkal, akik téged a dorbézolás örvényébe visznek. A vidám társaság nem ütheti helyre azt az erkölcsi veszteséget, mely alávaló lényekkel bizalmaskodás miatt éri erkölcsi természetünket. Bűn nem érdemel elnézést. Sirhatunk, sirnunk is kell a bűnösön, de soha sem szabad játszanunk a bűnnel. Gondolj csak arra, mi történt e tekintetben *Burns* Róberttel. ** Dalaiban értett a predikálásához, de siralmas volt az élete, és minduntalan emlékeztetett bennünket Pliniusnak arra a rettenetes metsző szavára: «Nincs kevélyebb és nyomorúságosabb valami az *embernél*». Ne kövesd hát ennek a szerencsétlen lantosnak a példáját, mert benned aligha lesz meg az ő lelki melegsége és rendkívül szívós ereje ostobaságaid mentségére vagy elpalástolására. Legyenek pajtásaid lehetőleg mindig jobbak náladnál; és ha károdra csak rosszakkal van dolgod, tartsd eszedben, hogy ha nem használz föl minden alkalmat arra, hogy fölemeld őket magadhoz, — ami épen annyi tapintatra szorul, mint szeretetre, — akkor ők bizonyára nem késnek téged magukhoz rántani.

John Stuart Blackie.

Fordította

Kováts S. János dr.

* Írástudó phariseus (Apostolok cselekedetei) Ford.
** Egyik legnagyobb skót költő, szül. 1759-ben szegény parasztszülőktől, meghalt 1796-ban. Élete szakadatlan küzdelem volt az étellel, a nyomorral. Élete végén kedvét veszve iszákosságnak adta magát. Dalait Léva József fordította le magyarra. Ford.

VEGYESEK.

Napfény és eső Európában. Európának *legnaposabb* országa Spanyolország földje, ahol évenként átlag 3000 órán át fűrdhetnek a hidalgók utódai a ragyogó napsugarakban. Olaszországban már sokkal többször takarják el felhők a napot, napfényes órája van 2300, Magyarországnak 1900, Németországnak 1700, Angolországnak pedig már csak 1400, Közép-Európának és az angol szigeteknek az a helye, ahol legtöbb eső esik, a skót felföld, évenként 8890 mm. esőmennyiséggel. Egész Angolország esőmennyisége átlagban 4500 mm. Londonban évenként 178 napon át esik az eső. Németország legesősebb vidéke Elzász 1360 mm., az Alpok legesősebb helye pedig a Szent-Bernát hágó 2564 mm. esőmennyiséggel.

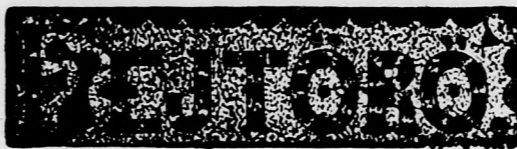
Az olvadó glecserek vize. Mindenki, aki már utazott magas hegyvidékeken és alkalma volt a glecserek alsó részének olvadásából keletkezett patakokat látni, feltűnhetett azoknak tejfehér színe, amelyet több kilométernyi távolságban is megtartanak. Két angol kémikus tanulmányozás tárgyává tette ezt a vizet és a londoni Chemical News-ben közzé tette kutatásának eredményét. Várakozásuk ellenére úgy tapasztalták, hogy a glecserek vizében meglepően kevés az idegen alkotórész. Így például minden szerves anyag, amely ártalmas lehetne az egészségre, merőben hiányzik belőle. A mi az egyéb anyagokat illeti, egy millió vízmolekulában mindössze 18 rész ammóniak, 24—44 rész nitrogén, 100 rész klór és 12—30000 rész szilárd anyag található. Ezek a szilárd anyagok, amelyek rendkívüli finomságú por-szemek gyanánt lebegnek a vízben, adják annak tejfehér színét is. Ezt a szilárdanyagok elvonása útján állapították meg, mire a víz színe egyszerre teljesen tiszta és átlátszó lett. Ezen szilárd anyagoknak kémiai vizsgálatánál kiderült az is, hogy anyaguk nem egyéb, mint teljesen finom kvarc, amelyek egyenletesen eloszolva a glecservízet fehérre festik.

Élő szökőkút. Mutingh, angol természettudós 1672-ben írt egy különös fizikai tűneményről. Állítása szerint a *Colcasia antiquorum* nevű növény félig nyílt leveleiből különösen éjjel vizet lövell ki. A víz sugár hajszál vékonyságú, néha megszakad. Ha a levél teljesen kinyílt, ez az élő szökőkút elveszti erejét és a víz nagy cseppekben gyűl össze a levél végén. Nemrég Molisch, német tanár foglalkozott a dologgal és teljesen igaznak találta Mutingh állítását. Mivel a szökőkút leginkább éjjel és borús, nedve napokon képződik, azt lehet következtetni, hogy ez a tűnemény a növény gyors transzpirációjában leli magyarázatát.

Színes sugarak hatása a növényekre. Dr. Beheim, az edinburghi egyetem tanára kísérletet tett, hogy milyen hatásuk van a színes sugaraknak a nö-

vényekre. Üvegházában különböző színű üveglapok alatt babot ültetett és egy hónap múlva arra a tapasztalatra jött, hogy kék üveg alatt alig nő valamit. Zöld üveg alatt valamivel jobb volt az eredmény, vörös üveg alatt nagyra nőtt a bab, de nem termett. A tényeszet csak sárga és fehér üveg alatt volt normális.

A klondykei aranybányákból. A múlt évben a klondykei aranybányákban nyert összes arany értéke mintegy 15—20 millió dollárra rúgott. Itt azonban teljesen igaza volt az amerikai közmondásnak: «Mind a föld alól kiásott dollár más valakinek kétannyi jába kerül». A Yukon melletti aranytelepeken a múlt évben mintegy negyvenezer ember gyűlt össze és körülbelül húszezer még elpusztult az úton. Átlagban minden egyes embernek útiköltségét Klondykeba 500 dollárra lehet tenni, vagyis egészben 30 millióra. 5 milliót lehet még számítani épületekre, utakra stb. úgy, hogy a 20 millió bevétellel szemben áll 35 millió kiadás. Óriási azonkívül a veszteség, mely emberéletben jelentkezik. Az orvosi költség pedig óriási, egy látogatás 17—20 dollár.

Jelkép. Fejtörő az alme sportja.

Vegyteni kérdés:

Mi a neve annak a két zöldes fémnek, mellyel Auer és Brössler Ignác kísérleteztek először? Utóbb Auer az általa feltalált világításhoz is alkalmazta e fémekeket. (Feith Pál.)

Számítási kérdés:

Két szám összege 11, négyzeteiknek összege 61. Melyik e két szám? (Friedrich László.)

Történelmi kérdés:

Ki volt az az orosz cár, ki Georgiát uralma alá hajtá, majd Daghesztánt és Sirvant is? Mikor történt ez utóbbi elfoglalása? (Imreh Béla.)

Képrejtvény.

Megfejtési határidő 1904 április 17.

26. számban közölt fejtörő kérdések megfejtése:

Földrajzi kérdés: Bozeman-hágó. — Számítási kérdés: A két szám 5 és 8. — Vegyteni kérdés: Ammoniak. — Képrejtvény: Már inkább csak hozzáfogok a biflázáshoz, mintsem beszekundázok.

Helyesen fejtették meg: Straub Sándor, Raj László, Eisler Dezső, Péterfi Jenő, Kiss József, Rötzer Ferenc, Havas Ernő, Fehér Antal, Salamon Samu, Szabó Gyula, Krepelka Teréz, Müller László, Kardos Ferenc, Weisz Sándor és Fülöp, Kürti Pál, Kund Béla, Tuschák Imre, Scholmásky Géza, Deutsch József, Boga Bálint, Havas Péter, ifj. Pollák Lajos, ifj. Kirner Lajos, Lossoczky István Kálmán, Főföldy Sándor, Hidegkővy István, Thier Győző, Radnay testvérek, K. Tarsoly Gergely, Sámson Lajos, Licht Zoltán, Weisz Henrik, Radó István, Grosz Pál, Kolisch Pál és Béla, Nord Frigyes, Csorba Tivadar, Feith Pál, Tóth Mihály, Márkus János, Molnár Elek, Békés László, Fischl Ernő, Szemző István, Singer Bertalan.

A kitűzött könyvjutalmat (Gaal Mózes: Aranyos kód, díszk.) Radnay testvérek budapesti előfizetőink nyerték meg.

SZERKESZTŐI TELEFON.

Érettségi. Érettségi bizonyítványt csak olyan intézet állíthat ki, melynek arra jogosultsága van. Azzal a bizonyítvánnyal tehát beiratkozhatik az egyetemre. — **Ifj. B. B.** (Ó-Léc). Azokat a füzeteket megrendelheti bármely könyvkereskedőnél. Stampelt *Károly*-nak hívják, nem *Róbert*-nak. — **K. V.** A hiányzó számot megküldöttük a kiadóhivatallal. — **D. I.** (Orosháza). 1. Közös hadapródiskolák a következő városokban vannak: Budapest, Temesvár, Pozsony, Nagy-Szeben. Legjobb, ha atya ezeknek valamelyikétől kéri a felvételre vonatkozó tájékoztatást. Abból minden részletkérdésre megtalálja a felvilágosítást. 2. A lapot a kiadóhivatal folytatónak is küldi. — **N. F.** (Budapest). Intézkedünk, hogy elküldjék. — **V. I.** (Budapest). Május utolsó hetében lesznek az írásbeli vizsgálatok, a szóbeliek június hó folyamán. A sorrend megállapítása a főigazgató hatáskörébe tartozik. — **Pályázó.** Évről-évre ki szokták hirdetni, de önnök még nem ajánlhatom, hogy beküldje a munkáját; igen korán volna s úgy gondolom, a mértéket sem fogja megütni. A mindenáron érvényesülni akarás leggyakrabban annak a jele, hogy hiányzik még a kellő önbírálat. Ez pedig sok tévedésnek a szülője és sok csalódásnak az oka. — **B. D.** Legközelebb ez a kívánsága is teljesedni fog. — **Több előfizetőnknek.** Bekötési táblák csak az egész évfolyamhoz kaphatók. — **H. E.** 1. Tudósításod későn érkezett meg. 2. Rejtvényeid közül kettő bevált. — **F. A.** (Budapest). 1. Az a szám már elfogyott. 2. Az Arany-szobor pályázatában résztvettek: Strobl Alajos, Zala György s mások. 3. Strobl 1856-ban született. Főbb művei: Erkel és Liszt ülő alakjai a budapesti Opera bejáratánál, Perzeus szobra, Hunyadi Mátyás szökőkútja, a miskolci Erzsébet-szobor stb. Legújabb alkotása a budapesti Erzsébet-szobor; ennek azonban csak tervét alkotta meg meg.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

KENYÉR ÉS BECSÜLET

REGÉNY

A felserdült ifjuság számára.

IBTA

GAAL MÓZES

Ara füzve 3 korona, vászonkötésben 5 korona.

A *Franklin-Társulat* kiadásában Budapesten (IV., Egyetem-utca 4. szám, földszint) és minden könyvkereskedésben kapható:

KÖZÉPISKOLAI OLVASMÁNYOK.

Hevesi Lajos. *Jelky András bajai fju rendkívül kalandjai ötödfél világrészben.* Történeti kútforrások alapján a serdültébb ifjúság számára. Negyedik javított kiadás, 72 képpel. Diszkötésben 6 K.

Hanusz István. *Az állatok világából.* 92 szép kép-pel. Kötve 2 K 40 f. diszes kötésben 3 K 20

Herodotos történeti könyvei. Ford. Geréb József. 3 kötet 8 K.
Görögül és magyarul. 3 kötet 16 K.

Hatszáz Magyar Nemzeti Dal. Szavaltatok és dalok gyűjteménye. Angol vászonkötésben 2 K, aranyozott diszkötésben 3 K, dúsan aranyozott diszkötésben, aranyfémzettel 4 K.

Jókai Mór. *A magyar nemzet története.* Regényes rajzokban. Magyar festőművészek festményei után illusztrálva. 3 kötet füzve 13 K. vászonkötésben 19 K.
— *Regék.* (V. K. 21.) 40 f.

Tartalom: A holtak harca. A tündérő fia. Az atya nyilai. A Zomotor. A csillaglövés. Csaba íre. A fehér sas. Stambulig lött nyil. Hadak útja. — A tengerszem tündéré. Thonuzoba.

— *Csatáképek a magyar szabadságharcból 1848-1849.* Illusztrált diszkiadás. Kötve 8 K.
— *Válogatott beszélei.* Kötve 3 K 20 f.

Kölcsey Ferenc. *Parainesis* és egyéb szónoki művei. Kötve 1 K 40 f.

Középkori ázsiai utazók. I. Rubruqis: Utam Tatarországban. II. Marco Polo könyve. Franc. fordította és jegyzetekkel ellátta dr. Brozik K. Három képpel 2 K.

Külföldi tant. Magyar költők műfordításai. Kötve 4 K.

Lamb K. és M. Shakespeare mesék. Bevezetéssel Shakespeare rövid életrajzával ellátta Mihály J. Átn. Volf Gy. Kötve 4 K 80 f.

Magyar költők. Költeményes gyűjtemény. A régibb és újabb verselés történetével, a költők rövid élet- és jellemrajzával Dr. Tolnay Lajostól. Diszes angol vászonkötésben 2 K 40 f.

Müller Dániel. *Az ó-kor története.* Átdolgozta Dr. Mangold Lajos. 2. kiadás 4 K.

Pór Antal. *Hellas fölirata és hellen államregiségek.* 2 K 80 f.

Plutarchos. *Életrajzok.* Ford. Szilasi Móric. Kötve 4 K.

Regék, arab. Fordította Vörösmarty Mihály. Két kötet. Címképes kiadás. Diszkötésben 12 K.

Schiller Frigyes. *A harminceves háború története.* Fordította Farkas István. Kötve 6 K.
— *Költeményei.* Fordították Szász Károly, Vargha Gyula és Váró F. Kötve 4 K.

Sebestyén Gyula. *Az Arpádok története.* 3 K.

Selonszkij N. N. *A jövő világából.* Fantasztikus regény. Fordította Ambrozovics Dezső 3 K.

Szinnyei József. *Az ezer tó országa.* (Finnország) 5 K 60 f.

Szinyai Elek. *Levelek egy tanuló ifjúhoz.* Vá- szonkötésben 2 K. 80 f.

Székely Aladár. Arany János „Toldi”-ja. Tanulmány 1 K 60 f.

Szavalkönyv. Szavalarra legalkalmasabb költői és prózai művekből összeállított gyűjtemény. Diszes kötésben 1 K 60 f., angol vászonkötésben 2 K.

Tennyson Alfréd. *Költői beszélek.* I. Arden Enoch. II. király idyllek. Kötve 1 K 60 f.

Thukydides. Ford. Zsoldos Benő. Kiadta az Akadémia. Három kötet 6 K 40 f.

Tompa Mihály összes költeményei. Egy kötet. Diszes kötésben 4 K.

Tibulus elegiái. Ford. Csengeri János. Diszkötésben 2 K 80 f.

Vas Gereben. *A régi jó idők.* Regény számos rajzzal. Kötve 5 K 60 f.

— *Nagy idők, nagy emberek.* Magyar korrajz, számos rajzzal. Kötve 5 K 60 f.

— *Egy atispán.* Magyar korrajz, számos rajzzal. Kötve 5 K 60 f.

— *A nemzet napszámosa.* Számos rajzzal. Kötve 5 K 60 f.

— *A pörös atyafiak.* Számos rajzzal. Kötve 5 K 60 f.

— *Életunt ember, Urambátyám és én, végül adomák.* Számos rajzzal. Kötve 5 K 60 f.

— *Garasos arisztokrácia.* Számos rajzzal. Kötve 5 K 60 f.

— *A tekintetes urak.* Számos rajzzal. Kötve 5 K 60 f.

— *A jurátus élet.* Korrajz; elbeszélések és adomák. Számos rajzzal. Kötve 5 K 60 f.

— *Diri.* Korrajz. Számos rajzzal. A kötet végéhez számos adoma van csatolva. Kötve 5 K 60 f.

Verne Gyula. *Antifer mester csodálatos kalandjai.* 72 képpel. Kötve 7 K 20 f.

— *Senki fia.* Regény. 83 képpel. Kötve 7 K 20 f.

— *A „Cynthia” hajótöröttje.* Fordította Gaal Mózes. 22 képpel 3 K 60 f.

— *A francia zászló.* Fordította Gaal Mózes. 40 képpel. Kötve 4 K.

— *Grant kapitány gyermekei.* 172 képpel. Vá- szonkötésben 7 K 20 f.

— *Utazás a tenger alatt.* 107 képpel. Kötve 3 K 60 f.

— *A rejtelmes sziget.* Három részben. 136 képpel. Kötve 4 K 80 f.

— *Keraban, a vasfejű.* Regény. 40 képpel. Kötve 5 K 20 f.

— *Az Orinocon fölfelé.* Fordította Gaal Mózes. 49 képpel. Vá- szonkötésben 4 K 80 f.

— *Bombarnac Klaudius.* Egy hírlaptudósító jegyzet- könyve. 54 képpel. Kötve 5 K 20 f.

Vörösmarty Epikai költeményei. Diszkötésben 5 K.
— *Lyrái költeményei.* Diszkötésben. A költő arcképe- vel és életrajzával Gyulai Páltól. Diszkötésben 5 K.

Varga Ottó. *Magyarország története.* A Kisfaludy- Társaság által Lukács Krisztina-díjjal koszorúzott pályamunka. Képekkel gazdagon illusztrált kiadás. Vá- szonkötésben 16 K.

Zrinyi Miklós gr. *Szigeti veszedelme.* Az els. 1651-iki kiadás után. Olcsó kiadás. Vá- szonköt. 1 K 40f.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott ifjusági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	FELELŐS SZERKESZTŐ	SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Negyed évre ... 2 kor. 40 fill.	GAAL MÓZES.	Budapest,
Fél évre... 4 kor. 80 fill.	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet	IV. ker., Egyetem-utca 4. szám.
Egész évre... 9 kor. 60 fill.	és könyvnyomda.	Kéziratokat nem adunk vissza.
<i>Megjelenik minden vasárnap.</i>		

U A R D A.

Történeti regény. Írta Ebers György. Az ifjúság számára átdolgozta Gaal Mózes. 3

— *Úgy, mint himnuszaira!* — tevé hozzá a shennui tudósok egyike.

— Bizonynal úgy van az, hogy az istenek bő- séges ajándéka szállott a mi ifjú barátunkra, — mondá a horoszkópok feje, — de kérdés, hogy miképpen fogja felhasználni. Én aggódva nézem a benne meg-megnyilatkozó vakmerő bátorságot, mely költői műveiben korlátlanul magával ragadja; himnuszában oly merész az eszmék szárnyalása, hogy nekem úgy tetszik, mintha egy-egy titoknak leplét szakítaná, melyet a köz- nép előtt gondosan takargatnunk kell s ő maga is néhány hónappal ezelőtt erős esküvel fogadta, hogy úgy fog cselekedni. Többek között így dalol:

Egyedül való vagy te, ki a mindenséget teremtette,
És egyedül te tudod megtenni azt, ami teremtetett.

avagy:

Egyetlen, egyedül való és nincs hozzá fogható,
Lakózik a szentek szentélyében.

Így dalol s mi utána mondjuk, a köznép pe- dig hallgatja. Az ilyesmiket nem volna szabad nyilvánosan énekelnünk, legkevésbé pedig olyan időben, mint aminőt ma élünk, mikoron idegen országokból újító áramlatok tódulnak be hoz- zánk, mint keletről a sáskajárás.

— Ajkamról vetted le e szókat, — jegyzé meg a templom kincstárnoka. — Améni igen korán avatta be ezt az ifjút a misztériumokba.

— Még pedig az én ajánlatomra, aki Pentaur mestere voltam. Papi testületünk büszke lehet erre a tagjára, aki a templom dicsőségét oly

fennen hirdeti és gyarapítja. A nép meghallgatja az ő himnuszát, de szavai értelmének mélységére hatolni nem tud. Sohasem volt a nép annyira meghatott és áhítatos, mint mikor a legutóbbi ünnepen az ő himnuszát hallgatta.

— Pentaur eleitől kezdve becéd volt neked, — vágott közbe a főhoroszkóp. — Mással szemben

FELÁLLTAK MINDNYÁJAN, HOGY AMÉNIT ÜDVÖZÖLJÉK.

sokkal szigorúbb volnál, tőle mindent jónéven veszel. Himnuszát én és még többen közülünk veszedelmes szerzeménynek tartjuk.

— Te homokot szórsz a pusztába és mézet csepegtetsz a datolyára, — vágott közbe Kagabu és ajkának szélei elkezdettek rángatózni. — Jól tudom én, hogy veszedelmes idők várnak reánk és erősen kell küzdenünk, de nem fegyverekkel, hanem az észnek és szónak hatalmával, — az indulatos próféta e szavaknál homlokára és ajkára csapott. — Nos hát ki az közülünk, aki